

Ára 800 korona

HASZDUFÖLD

1924. év március 1.

SZOMBAT

Debreczen, VI. évf. (51.)

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
MELYBEN ÉS VIDÉKEN EGY ÓRA 12000 K
EGYES SZÁM ÁRA 800 K.

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
FELELŐS SZERKESZTŐ:
KOLOSVÁRY-BORCSA MINÁLY

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
DEBRECEN, PIAC-UTCA 59. SZÁM
TELEFON 3-48. SZÁM.

A szerbek háborúra készülnek Bulgária ellen

Szerb csapatösszevonások a bulgár határon A belga kormány bukása

A Balkánról érkező legújabb híreket külföldi diplomáciai körökben mindenütt nagyon riasztónak tartják. Minden jel arra vall, hogy Szerbia hadüzenetre készül Bulgária ellen. Állítólag félmillió katonát vontak össze a bulgár határon és Belgrádban most a legkisebb Macedon-határesetést várják, hogy ezt ürügyül felhasználva bulgár területre vonulhassanak. A görög kormány attól tart, hogy Szerbia tulajdonképeni célja Szaloniki megszállása, amelynek elfoglalásával saját kikötőre tenne szert. Az újabb balkán háboru elkerülésére a bulgár kormányváltás volna az egyedüli eshetőség. Más oldalról hírek érkeznek arról is, hogy Szerbia csapatokat von össze Albánia felől.

A belga kormányválság

Theunis belga miniszterelnök lemondása immár befejezett tény. A parlament tegnapi ülésén a börtöngyűzőből lett miniszterelnök maga bejelentette, hogy távozik a helyéről. A belga kormányváltás azonban nem annyira a belső politikában, mint inkább a külpolitikai viszonylatokban jelent erős fordulatot, amennyiben az eddigi francia-belga

szoros együttműködés megszűnését jelenti.

Amikor a kicsiny és jelentéktelennek látszó Belgium utjai Franciaországtól elválnak, azt kell tekintetbe vennünk, hogy ezzel Franciaország utolsó és leghűbb támaszát veszíti el, aminek még a világpolitikai viszonylatokban is súlyos következményei lehetnek Franciaországra nézve, amelytől kiméletlen imperiálistá politikája miatt egymásután fordulnak el szövetségesei.

A szerb ellenzéki pártok kormánybukató szövetsége

Miután a szerb ellenzéki pártok vezetői között elvi megegyezés jött létre az ellenzéki blokk megalakítása tekintetében, most még a horvát parasztpárt plénumának hozzájárulását várják, hogy asután végrehajthassák azt az egyezményt, amely elsősorban a Pasic-kormány megbuktatását célozza. Kormánykörökben még mindig kételkednek abban, hogy az ellenzéki blokk létrejön. A kormány most arra törekszik, hogy az ellenzék akcióját a horvátokkal és a szlovénekkel való megegyezés révén ellensúlyozza.

A nemzetgyűlés elfogadta a testnevelési törvényt

A debreceni III. kerületi választás ellen beadott petíció a Ház előtt

A nemzetgyűlés mai ülését 11 óra után Pesthy Pál alelnök nyitotta meg. Bejelentette, hogy Debrecen III. kerületében megválasztott

Nagy Vince választása ellen panaszt nyújtottak be.

A panaszt az igazolási állandó bizottsághoz teszik át. Ezután harmadszori olvasásban is elfogadják a kisebbségi nyelvek használatának biztosításáról szóló törvényjavaslatot. Áttérnek az általános testnevelési alapról szóló törvényjavaslat tárgyalására.

Kéthly Anna: A törvényjavaslatot nem fogadja el. Nézete szerint a sportolást nem lehet kötelezővé tenni.

Petrovics Gyula: A törvényjavaslatot úgy a maga részéről, mint pártja részéről örömmel elfogadja. Reméli, hogy amikor a kultuszminiszter a sport demokratizálásáról beszélt, akkor a demokráciát keresztien értelemben értette. A keresztien demokrácia egészen más, mint a zsidó demokrácia. Amikor a sportba belekerültek

az idegen elemek, teljesen izletszerűvé tettek a sportot.

Azt hiszi, hogy ez a törvényjavaslat elfogja segíteni azt, hogy megszűnjék a sport terén az üzletszerűség, másfelől pedig kiküszöbölje a durvaságot.

Rothenstein Mór után Gömbös Gyula szólal fel. Reméli, hogy ezzel a törvényjavaslatral olyan alapot adnak az országos testnevelési tanácsnak és a kultuszkezelésnek, amellyel sikerrel hajthatja végre a testnevelési törvényt. Ne költsünk milliókat külföldi turákra és az olimpiádra, mert még nincs kiépített testnevelésünk. A nemzetközi versenyekre olyanokat lehet kiküldeni, akik nem válnak szégyenükkre. Inkább a nyílt professzionizmus mellett kell pálcát törni, mint megengedni az amatőrséget. A munkás sportegyesületek létesítését helyesli, mert ezek közelebb hozzák a munkásifjakat a nemzeti gondolatához.

Aki sportol, az lassan nacionalistává lesz.

A javaslatot örömmel elfogadja. **Várnay Dániel** a totalizátorok adó-

járól beszél. A földmivélsügyi miniszter elengedte a totalizátoroknak a forgalmi adót. Ezzel a lovaregylet 400 millió nemzeti ajándékot kapott. A javaslatot nem fogadja el.

Karafiáth Jenő: Kifogásolja, hogy a szociáldemokraták ismét osztályellentéteket állítanak fel, holott ilyenekről sportterén nem lehet beszélni. Kijelenti, hogy illetékes helyen mindig a legnagyobb elismeréssel voltak a munkás sportegyesületekkel szemben. A javaslatot elfogadja.

Dinich Ödön felszólalása után

Kleibelsberg Kunó kultuszminiszter válaszol a felszólalásokra. A rendeletben különösen figyelmet fordítottak arra, hogy a sportot szakszerű felügyelők vezetése alatt folytassák. A sport demokratizálása alatt azt érti, hogy a sportot kiterjesszék a magyar nemzet legszélesebb rétegeire, különösen a falusi nép széles rétegeire. Ami a cserkészeket illeti, ezeknek egyesületei a legelső helyen állanak azoknak a szövetségeknek a

sorában, amelyek a maguk keretében is elvégzik azt a munkát, amely a levante-egyesületeknek volna hivatása. Ami a közegészségügyet illeti, a testneveléssel azt fogják elérni, hogy a betegségek száma óriási arányban csökkenni fog. **Kéthly Anna** azt kérdezte, hogy miért van az összeíró iven vallásrovat. Ez bevett szokás minden összeíró iven a személyazonosság megállapítására.

Pikler: Miért kérdezik éppen a vallást?

Szomjas: Talán szegényei a vallását?

A nemzetgyűlés a törvényjavaslatot általánosságban elfogadja.

Áttérve a részletes tárgyalásra, az összes szakaszokat

hozzászólás nélkül elfogadják, csak a szocialista képviselők szavaznak a javaslat ellen.

Ezután még hosszabb vita fejlődött ki az elnöki napirend körül, amelynek befejeztével az ülés fél 3 órakor véget ért.

Hitler és Ludendorff vallomása a novemberi államcsinyről

Szenzációs adatok Kahrék kétszínű viselkedéséről - Kahr volt főállambiztos is puccsra készült Berlin ellen

Münchenből jelentik:

Hitler Adolf perének müncheni fő-tárgyalása, úgy látszik, meghozza mindazokat a szenzációkat, amelyek szinte előreláthatóak voltak.

Az első szenzációt az eleinte nyugodtan induló tárgyalás körül **Hitler** vallomása robbantotta ki. Hitler ugyanis négy órás beszédében kétségtelenül bebizonyította, hogy az ő akciójával parhuzamosan

Kahr és Lossov november 12-ére nagy puccsot készítettek elő

Berlin ellen. **A hazaárulás vádját — mondotta Hitler — csak akkor ismerem el, ha Kahr és Lossov is mellém ültetik a vádlottak padjára.** Ha szó lehet hazaárulásról olyan köztársasággal szemben, amely csalásnak, árulásnak köszöni létét, akkor Lossovékkal együtt kell a vádlottak padján ülnöm. Nem ismerem el a mostani Németországot. Az 1918-iki forradalom romba döntötte Németország nagyságát, tekintélyét és rabságba vetette a német népet.

Hitler vallomása után amely valóságos vádbeszéd volt a köztársasági rezsim ellen — **Kriebert**, a **Kampfbund** katonai vezetőjét hallgattak ki, aki szintén megerősítette **Hitlernek** Kahrékre vonatkozó vádjait.

Kriebert ugyanis azt vallotta, hogy a puccs ügyében november 6-án Kahr lakásán ülés volt, amelyen **Lossov** tábornok, **Seisser** ezredes, **Aufsess** báró és a hazafias szövetségek vezetői vettek részt. Ez alkalommal **Kahr** úgy viselkedett, hogy semmi kétélyt nem hagyott fenn aszíránt,

hogy ellenségesen áll szemben a **Stresemann** kormánnyal, amelyet nézete szerint Bajorországból kiindulva kell legyőzni.

Ezekkel a vádakkal kapcsolatban ma Münchenben hírek terjedtek el arról, hogy

Kahr, Lossovot és Seissert letartóztalták.

A nagy per délutáni tárgyalásán kihallgatás **Ludendorff** tábornokot is. **Ludendorff**, aki szintén **Kahrék** ellen hozott fel súlyos vádakot, többek között ezeket mondotta:

— Kénytelen voltam a fajvédő mozgalmat az esküszegésből, az árulásból és a gyilkos tévedésből kimenteni. Mi nem akarjuk Franciaország kegyéből a rajnai szövetséget. Mi nem akarunk marxista, zsidó, vagy ultramontan erőszak befolyása alatt álló államot, hanem

olyan Németországot, amely csak a németeké.

Az elnök azon kérdésére, hogyan gondolták a fajvédő mozgalom keresztülvitelét, **Ludendorff** azt válaszolta, hogy a mozgalom az északi hazafias szövetségekre támaszkodva, olyan hatalmas tüntetés lett volna, hogy a dolog minden erőszak nélkül folyt volna le.

A mai nap egyébként Münchenben meglehetősen izgalomban telt el, mert a bajor kormány arról szerzett értesülést, hogy a fajvédők kiakarják szabadítani **Hitler** és **Ludendorff**ot. Emiatt a hadapródiskola körül — amelyben a tárgyalás folyik — megerősítették az őrségeket,

Az antant még nem írta alá a kölcsön jegyzőkönyveit

Ujabb nehézségek a kölcsön körül

A nemzetgyűlés folyosóján igazlommal tárgyalták Daruváry Géza külügyminiszternek a *Le Temps*-ben megjelent nyilatkozatát, amelyben Daruváry a külföldi kölcsön ügyéről beszélt. Erre vonatkozólag Hegyeshalmi Lajos volt kereskedelemügyi miniszter, a keresztyén gazdasági párt egyik vezető egyénisége a következőket mondotta:

Daruváry külügyminiszter a *Le Temps*-ben adott nyilatkozatában sürgeli azt, hogy a kölcsönre vonatkozó megállapodásokat az érdekeltektől hatalmak most már végre írják is alá.

Kiderült ugyanis, hogy ezek az

aláírások még mindig nem történtek meg és sokkal nagyobb nehézségek gördültek a külföldi kölcsön útjába, mint ahogy azt előre gondoltuk. Már az is bizonyos nyugalanságot idéz elő, hogy a kölcsön kérdésének végleges lezárása előtt a népszövetségnek kell újból foglalnia a részletes feltételekkel. Most tudtuk meg, hogy

Harding mielőtt hozzánk ellátogatna, először még Londonban, Parisban és Genfben fog tárgyalni.

Az, hogy Harding minél előbb megérkezzék, már csak azért is kívánatos, mert ugyilatszük nélküle pénzügyeink aligha jöhetnek rendbe.

Az árvizsgáló bizottság szigorúan ellenőrzi a kereskedőket

(Hajdúföld tudósítójától.) A debreceni árvizsgáló bizottság — mint a *Hajdúföld* értesül — átiratot intézett a kereskedő társulathoz és a társulat útján arra hívta fel a debreceni kereskedőket, hogy elsősorban legkésőbb március 5-ig s azután havonként legalább egyszer az egyes kereskedelmi csoportok ár- és díj-jegyzéküket kalkuláció kíséretében terjesszék be az árvizsgáló bizottsághoz. Ugyanis az árvizsgáló bizottság

a jövőben ismétellen szigorúan ellenőrzi a kereskedelmi cikkek árait

s amennyiben indokolatlan túllépést lát, nem fogja ugyan az árakat megállapítani, de minden esetben feljelentést tesz az uzsorabíróságnál.

A kereskedők körében az árvizsgáló bizottság akciója meglehetősen riadalmat keltett és a kereskedő társulat március 1-én háromnegyed hét órára az átirat megtárgyalása céljából

nagygyűlést hívott egybe,

amelyet a társulat dísztermében fognak megtartani. Hír szerint a kereskedők állásfoglalásra készülnek az árvizsgáló bizottság átiratával szemben.

Sikkasztó zsidó a bíróság előtt

Aki a fajiestvérétől sikkaszt

(A *Hajdúföld* tudósítójától.) A debreceni királyi törvényszék pénteken délelőtt tárgyalta *Serly Jenő* büntető tanácsa *Waltner Sámuel* és *Neumann Aladár* bűnperét.

Waltner Sámuel debreceni tojás-nagykereskedő még a múlt esztendő november hónapjában feljelentést tett a rendőrségen, hogy a püspökladányi fióküzletének pénztárát állandóan lopják, úgy hogy

a hiány, mire a tolvajlásra rájötték, már 50 millió korona volt.

A feljelentés alapján a rendőrség széleskörű nyomozást indított ez ügyben s rövid időn belül kiderült, hogy az állandó lopásokat a cég püspökladányi főkönyvelője, egy *Neumann Aladár* nevű zsidó követte el.

A péntek délelőtt megtartott fő-tárgyaláson *Neumann Aladár* beismerte ugyan, hogy ő sikkasztott, azonban csak két és fél millió koronát volt hajlandó elvállalni, mely összeg állítólag tőzsdei manipulációinak a fedezésére kellett.

A főtárgyaláson kihallgatták *Waltner Sámuel* feleségét is, aki azt vallotta, hogy a *Neumann Aladár* által elsikkasztott összeg a negyven milliót feltétlenül meghaladta. Hogy oly sokáig folytathatta *Neumann* piszkos üzelmét, annak a cégtulajdonos felesége szerint az volt az

oka, hogy napi átlagos 100 millió bevétel mellett egy-két rongyos milliócska hiánya nem tűnik fel.

A vádlott ügyvédje javasolta, hogy a bíróság napolja el a tárgyalást és a károsult *Waltner* idézzék meg, mert amennyiben a kárt megtérítik *Waltner*nek, ahogy ő ismeri, ki fog egyezni, illetve

a feljelentést vissza fogja vonni.

A törvényszék elnapolta a tárgyalást s az újat március negyedikén délre tűzte ki.

Elismert kiváló minőségű
csemege- és fűszer-
árak legolcsóbb
beszerzési forrása a

„HANGYA”

Főüzlet: RÓZSA-UTCA.

Fióküzletek a város minden részében.

Nehéz az élet!

Jó ruhába járnunk ad,
olcsón beszerezni tessék
menni, hol kevésbé használt uri ruhák el-
adása, vétele és alkalmi ruhák kölcsönzése
Vár-utca 2. sz. (Zenedével szemben).

Mindenütt jó,
de legjobb a
Gambrinusban

Csiha Endre ügyében megszüntették az eljárást

A vármegyei másodfőjegyzőt visszahelyezik állásába

(A *Hajdúföld* tudósítójától.) Annak idején úgy Debrecen, mint Hajdúmegyében nagy feltűnést keltett az a rágalmozási per, amelyet *Csiha Endre* vármegyei másodfőjegyző indított *Roskovitz Arthur* ellen.

A bíróság — mint ismeretes —

Roskovitz Arthurt felmentette

és — miután úgy találta, hogy *Csiha Endre* esetében hivatali sikkasztás büntette forog fent — az iratokat az eljárás megindítása végett áttette az ügyészséghez. A per folyamánként *Csiha Endrét* a vár-

megyénel viselt állásától is felfüggesztették.

Az érdekes ügyben most meglepő fordulat állott be. Ugyanis a vizsgálóbíró *Csiha Endre* ellen megszüntette a bűnvádi eljárást, miután a vizsgálóbíró megállapítása szerint

Csiha Endre nem követett el semmiféle bűncselekményt.

Ezzel kapcsolatban a *Hajdúföld* úgy értesül, hogy a vármegyénél is rehabilitálni fogják *Csiha Endrét*, akit rövidesen visszahelyeznek az állásába.

Nagy hófúvások a Nyírségen és a Dunántúlon

Több helyütt megakadt a vasuti forgalom

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti: A pénteki napon erős hófúvások voltak a Dunántúlon, különösen a Balatonmenti és bakonyi vonalakon, továbbá Mosony-Magyaróvár körül, valamint a Tiszántul-Nyírségi vonalakon. A tapolcai vonalon a Budapestre 15 óra 5 perckor érkező vonat

5 óra hosszáig volt elakadva Balatonfüred körül.

A Keleti pályaudvarról reggel 6 órakor elindult 1112. számú vonat Polgárdi és Balatonkenese között elakadt. A balatoni vonatok forgalmát délután egészen meg kellett

szüntetni. A Keleti pályaudvarról délután 3 óra 20 perckor elindult személyvonat már csak Adony-pusztá-Szabolcs között közlekedik.

Szünetel továbbá a forgalom Váralota, Fehérváralota, Sármeli és Zalaapáti között is. Erős hófúvás volt a hegyeshalmi vonalon is. Ezen a vonalon

csak folytonos hóke járatokkal lehet a forgalmat fenntartani.

A nyírségi vonalon Nyíregyháza-Vásárosnamény, Nyíregyháza-Mátészalka, valamint Mátészalka és Csongrád között van erősebb hófúvás.

„Az ébredők úgy cselekedjenek, mintha az egyeseken fordulna meg a nemzet sorsa”

Mitrovics Gyula beszéde az ÉME gyűlésén

(A *Hajdúföld* tudósítójától.) Az Ébredő Magyarok Egyesületének debreceni csoportja február 29-én, pénteken tartotta első közgyűlését nagyszámú hallgatóság jelenlétében.

A Nemzeti Hírszékgyűlés elnöke után *iff. Szele György* elnök mondott magasszárnyalású megnyitó beszédet. Lelkes szavakkal hangsúlyozta az ébredő eszme jelentőségét, mely egyes uton harcol a bürge-zsidók nemzetvesztő rombolása ellen. Beszéde végén az új elnököt, *dr. Mitrovics Gyula* egyetemi professzort üdvözölte, akit a megjelent ébredő közönség szünni nem akaró tapsviharral köszöntött.

Dr. Mitrovics Gyula

hazafiai lelkesedéstől izzó szónoklattal foglalta el az elnöki méltóságot. A magyar faj — mondotta — mindig gyenge volt a jelszavakkal szemben. A legújabb jelszó *Kossuth Lajos* szent nevével indult metélyező útjára az októbrizmus feltámasztása érdekében. Az ébredő magyaroknak ezzel az iránnyal kell elsősorban cselekvőleg szembeszállniuk. A jobb oldalon felvetődött nemzetmentő eszmék a szervezetség hiánya miatt nem tudnak eljutni a megvalósulásig. A másik oldalon pedig

alattomos munkával rombolják össze a mi lörekvésainket.

Ez a romboló munka és a mi szervezetségünk okozta annak a szent zászlónak a bukását is, mely a legutóbbi választáson a keresztyén és nemzeti eszme jegyében vette fel a harcot a forradalmi októbrizmus ellen. A helyzet ma világszerte borotvaélen táncol. A magyar parlamentben is olyan szónoklatok hangzanak el nap-nap után, melyek a nemzeti feltámasztás elárulását célozzák.

A nemzetgyilkos törekvések sikerei a magyar közélet erőtlenségét is jelentik. Éppen ezért a nemzet lelkiismeretét képviselő egyesületeknek a szervezetséget kell helyreállítaniuk. Az ébredő magyarok egyesületének elsősorban az a célja, hogy

a társadalom józan rétegeinek kovácsa legyen

egy gazdasági, mint kulturális téren. Rész kell vennünk a közélet minden megmozdulásában. Egy párthoz sem tartozunk és mégis minden párthoz hozzá vagyunk kötve, melyek a nemzeti feltámasztás céljait. Az ébredőknek úgy kell cselekedniük, mintha az egyeseken fordulna meg a nemzet sorsa. Mi az alkotó munka képviselői vagyunk.

Ébredő magyar programját a keresztyén iparos- és gazdátársadalom megszervezésében jelölte meg. Saját szervezeteinket is az élet erejével kell átítani. Ébredő magyaroknak csak az talisa magát, aki cselekvő harcra a magyar közéletnek. Mitrovics professzor ezekkel a szavakkal fejezte be szavait:

Gyűlöletet hirdetek a magyar fajnak, a történelmi Magyarország ellen, de ennél a gyűlöletnél is erősebb az a szeretet, melyet a magyar feltámasztás eszméjével szeretem.

A gyűlölet és szeretet között munkájára hívom fel az ébredőket, hogy közös erővel harcoljunk az eszme érdekében, melyet élek vagy halok!

A közgyűlés kitérő lelkesedéssel és percekig tartó ünnepléssel köszönte meg azt a gazdag programot, melyet az új elnök ragyogó szavakkal fejtett ki. A közgyűlés *iff. Szele György* zárószavaival ért véget.